

ZARZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 1 lipca 1981 r.

w sprawie uproszczonych zasad ewidencji księgowej w uspołecznionych jednostkach drobnej wytwórczości.

Na podstawie § 12 ust. 1 pkt 1 uchwały nr 112 Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 1981 r. w sprawie rozwoju drobnej wytwórczości (Monitor Polski Nr 15, poz. 120), zwanej dalej „uchwałą”, zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Uspołecznione jednostki drobnej wytwórczości przy prowadzeniu księgowości stosują wykaz kont, stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia.

2. Konta, o których mowa w ust. 1, są prowadzone według zasad określonych:

- 1) w odniesieniu do jednostek państwowych — w typowym planie kont dla państwowych przedsiębiorstw przemysłowych,

2) w odniesieniu do jednostek spółdzielczych oraz jednostek gospodarczych organizacji społecznych — we właściwych dla nich branżowych planach kont,

z uwzględnieniem uproszczeń w ewidencji księgowej określonych w załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 2. Uproszczenia w ewidencji księgowej, określone w załączniku nr 2 do zarządzenia, mogą być w całości lub w części stosowane również w razie posługiwania się przez jednostkę większą liczbą kont, aniżeli przewidziano w wykazie kont.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Finansów: M. Krzak

Załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Finansów z dnia 1 lipca 1981 r. (poz. 154)

I. WYKAZ KONT STOSOWANY W USPOŁECZNIONYCH JEDNOSTKACH DROBNEJ WYTWÓRCZOŚCI

Konto	Nazwa konta	Odpowiadające konta zamieszczone w	
		typowym planie kont dla państwowych przedsiębiorstw przemysłowych	branżowym planie kont dla jednostek organizacyjnych spółdzielczości
1	2	3	4
	Zespół 0 — Środki trwałe i inwestycje		
001	Środki trwałe	001	001
011	Umorzenie środków trwałych	011	011
050	Wartości niematerialne i prawne	051, 053	051, 053
080	Inwestycje	081, 083, 084	081, 083, 084

1	2	3	4
	Zespół 1 — Środki pieniężne i rachunki bankowe		
101	Kasa	101	101
131	Rachunek rozliczeniowy	131	131
134	Kredyty obrotowe	134 135	134 133
151	Rachunek walutowy bieżący	151	—
181	Rachunek środków inwestycyjnych	181	181
186	Kredyty na inwestycje	186 187 188	186, 187 188
189	Rachunki środków funduszy specjalnych	189	189
	Zespół 2 — Rozrachunki i roszczenia		
200	Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami	201—209	201—209
230	Rozrachunki z pracownikami	231, 234	231, 234
240	Pozostałe rozrachunki	220, 241, 242, 243 245, 248, 249,	220, 241, 242, 243, 245, 248, 249,
		264, 265, 268, 269	264, 265, 268, 269
261	Rozliczenie wynagrodzeń	261	261
280	Rozrachunki i roszczenia działalności inwestycyjnej i finansowo-wyodrębnionej	282, 283, 289	282, 283, 289
	Zespół 3 — Materiały, przedmioty niematerialne i towary handlowe		
300	Rozliczenie zakupu	301—309	301—309
310	Materiały i przedmioty niematerialne	311—319	311—319
330	Towary handlowe	333—339	333—339
340	Odchylenia od cen ewidencyjnych towarów handlowych	343 347	343 347
350	Przedmioty niematerialne w użytkowaniu	351	351, 357
360	Umorzenie przedmiotów niematerialnych	361	361, 367
	Zespół 4 — Koszty do rozliczenia		
400	Amortyzacja	400	400
410	Zużycie materiałów przedmiotów niematerialnych i energii	411, 419	411, 419
420	Usługi niematerialne	421, 426, 427, 429	421, 426, 427, 429
430	Wynagrodzenia	431	431
440	Narzuty na wynagrodzenia	441, 445	441, 445
450	Odpisy na fundusze specjalne	451, 459	451, 459
460	Usługi niematerialne i podatki	435, 461, 462, 469	435, 461, 462, 469
490	Rozliczenie kosztów	490	490
	Zespół 5 — Koszty rozliczone		
500	Działalność podstawowa	501—529 (bez 513)	501—529 (bez 511—519)
510	Koszty handlowe	513	511—519
550	Koszty ogólne	531—551	531—551
580	Rozliczenie działalności	580	580
	Zespół 6 — Produkty		
600	Produkty	600—638	600—638
640	Rozliczenia międzyokresowe	641, 643, 649	641, 643, 649
	Zespół 7 — Dochody		
700	Sprzedaz produktów i usług	701—709, 721	701—709, 721
710	Koszt własny sprzedaży produkcji i usług	711—719, 726	711—719, 726
730	Sprzedaz towarów handlowych	732—739	732—739
740	Wyrównanie rentowności	741 745, 749	741 745 749
765	Pozostałe dochody	765, 769	765, 769

1	2	3	4
	Zespół 8 — Fundusze zasadnicze i wyniki finansowe		
800	Fundusze zasadnicze	802, 804, 806, 808, 831, 835	801, 811, 812, 825, 836
840	Rezerwy i dochody przyszłych okresów	842, 843, 844, 845	812, 843, 844, 845
860	Wynik finansowy	470, 480, 770, 780, 860	470, 480, 770, 780, 860
870	Podział wyniku finansowego	872, 874, 877	872, 874, 877
	Zespół 9 — Fundusze specjalnego przeznaczenia		
950	Fundusze dla załogi	951, 954, 955, 956	951, 954, 955, 956
960	Fundusz rozwoju	962	962
965	Fundusz rezerwowy	—	—
980	Fundusze inwestycyjne	981, 988	981, 988

II. WYJAŚNIENIA DO NIEKTÓRYCH KONT

1. Konto 050 „Wartości niematerialne i prawne” — sposób ewidencji powinien umożliwiać oddzielne ustalenie wartości początkowej i umorzeń wartości niematerialnych i prawnych.

2. Konto 134 „Kredyty obrotowe” — w ewidencji szczegółowej wyodrębnia się otrzymane kredyty według ich rodzajów, w tym także bankowy kredyt dewizowy oraz na fundusz wynagrodzeń.

3. Konto 186 „Kredyty na inwestycje” — ewidencją szczegółową powinna zapewnić podział kredytów na kredyty na inwestycje realizowane, kredyty na inwestycje w okresie spłaty, przeterminowane kredyty na inwestycje

4. Konto 200 „Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami” — w ewidencji szczegółowej wyodrębnia się należności inkasowe, zobowiązania inkasowe oraz pozostałe rozrachunki z odbiorcami i dostawcami, w podziale na krajowe i zagraniczne.

5. Konto 240 „Pozostałe rozrachunki” — w ewidencji szczegółowej wyodrębnia się poszczególne tytuły rozrachunków, a w szczególności: rozrachunki z budżetami, rozszczenia sporne, rozliczenia z tytułu niedoborów, szkód i nadwyżek.

6. Konto 300 „Rozliczenie zakupu” — prowadzenie tego konta jest fakultatywne.

7. Konto 280 „Rozrachunki i rozszczenia działalności inwestycyjnej i finansowo wyodrębnionej” — w ewidencji szczegółowej wyodrębnia się rozrachunki i rozszczenia dotyczące działalności inwestycyjnej oraz poszczególnych funduszy specjalnego przeznaczenia.

8. Konto 310 „Materiały i przedmioty nietrwałe” — w ewidencji szczegółowej wyodrębnia się w razie potrzeby kwotę odchylen od cen ewidencyjnych materiałów, korygującą na dzień 31 grudnia wartość zapasów, następnego roku pod datą 1 stycznia odchylenia te przenosi się na konto 710 „Koszt własny sprzedaży produkcji i usług”.

9. Konto 330 „Towary handlowe” — ewidencją szczegółową towarów prowadzi się według cen sprzedaży z uwzględnieniem miejsca ich przechowywania.

10. Zamiast kont 400—460 można prowadzić jedno zbiorcze konto 400 „Koszty rodzajowe”, pod warunkiem jednak wyodrębnienia w ewidencji szczegółowej poszczególnych rodzajów kosztów.

11. Konto 500 „Działalność podstawowa” — jednostki prowadzące działalność produkcyjną wyodrębniają w ewidencji szczegółowej następujące pozycje kosztów:

1) koszty bezpośrednie:

a) materiały bezpośrednio (zmniejszone o wartość odpadów użytkowych oraz skorygowane o kwotę odpisanych w koszty odchylen od cen ewidencyjnych materiałów),

b) płace bezpośrednie (wraz z narzutami na płace),

c) inne koszty bezpośrednie (specjalne).

2) koszty ogólne.

12. Konto 510 „Koszty handlowe” służy do bieżącego ujęcia kosztów utrzymania sklepów, składnic, biur zbytu i innych placówek handlowych.

13. Konto 550 „Koszty ogólne” służy do bieżącego ujęcia innych aniżeli bezpośrednie kosztów produkcji.

14. Konto 580 „Rozliczenie działalności” — prowadzenie tego konta jest fakultatywne. W razie nieprowadzenia konta odpowiednie zapisy dokonywane są bezpośrednio na koncie 500.

15. Jeżeli jednostka prowadzi działalność na małą skalę, świadczy wyłącznie usługi bądź nie prowadzi działalności produkcyjnej, to można nie stosować kont 500, 510, 550 i 580. W takim wypadku odpowiednie koszty przenosi się okresowo z konta 490 na właściwe konta zespołu 6 i 7.

16. Konto 600 „Produkty” — ewidencją szczegółową wyrobów gotowych prowadzi się według cen ewidencyjnych, o których mowa w załączniku nr 2 lit. C ust 5. W ewidencji szczegółowej wyodrębnia się na dzień 31 grudnia kwotę odchylen od cen ewidencyjnych wyrobów gotowych, korygującą wartość zapasu wyrobów gotowych. Odchylenia te podlegają pod datą 1 stycznia przeniesieniu na konto 710 „Koszt własny sprzedaży produkcji i usług”.

17. Konto 700 „Sprzedaż produkcji i usług” oraz 710 „Koszt własny sprzedaży produkcji i usług” — w ewidencji szczegółowej wyodrębnia się dochód ze sprzedaży oraz koszt własny sprzedaży:

— wyrobów i usług na eksport na rachunek własny,

— wyrobów przemysłowych na kraj i na eksport na rachunek central handlu zagranicznego,

— usług na kraj i na eksport na rachunek central handlu zagranicznego,

— pozostałej produkcji.

Ponadto w ewidencji szczegółowej do konta 710 wyodrębnia się odchylenia od cen ewidencyjnych.

18 Konto 730 „Sprzedaż towarów handlowych” — na stronie Wn konta ujmuje się wartość sprzedanych towarów według cen zakupu, tj cen sprzedaży skorygowanych o odchylenia, oraz koszty handlowe (Ma konto 510), po stronie Ma zaś — wartość sprzedanych towarów według cen realizacji.

19. Konto 840 „Rezerwy i dochody przyszłych okresów” — w jednostkach stosujących rozwiązanie A przewidziane w § 3—5 załącznika do uchwały konto to uznaje się na dzień 31 grudnia, w korespondencji z kontem 870 „Podział wyniku finansowego”, za różnicę między rzeczywistym (niższym) a należnym (wyższym) funduszem wynagrodzeń. W księgach roku następnego dokonuje się pod datą 1 stycznia zapisu przeciwnego (rozwiązanie rezerwy).

Konto to obciąża się również, w korespondencji z kontem 870, równowartością uzyskanego kredytu na fundusz wynagrodzeń. Pod datą spłaty tego kredytu powiększonego o odsetki (Wn konto 840 — Ma konto 134) następuje zapis przeciwny.

20 Konto 860 „Wynik finansowy” — na koncie tym ujmuje się m.in. bieżąco materialne i niematerialne straty (strona Wn konta) oraz zyski (strona Ma konta) w przekroju następujących pozycji analitycznych (przy dokonywaniu zapisów obowiązują czystość obrotów)

- 1) likwidacja środków trwałych,
- 2) niedobory i szkody (nadwyżki) oraz rezerwy na niedobory i szkody,
- 3) zagospodarowanie zapasów nieprawidłowych,
- 4) odpisane należności i zobowiązania oraz rezerwy na należności,
- 5) kary i grzywny,
- 6) odsetki karne od kredytów (z wyjątkiem odsetek od kredytu na fundusz wynagrodzeń),
- 7) rozliczone straty (zyski) dotyczące działalności inwestycyjnej
- 8) pozostałe straty (zyski) nadzwyczajne.

21 Konto 870 „Podział wyniku finansowego” — konto to obciąża się m.in. naliczonym podatkiem dochodowym (Ma konto 240), odpisami na fundusz rozwoju (Ma konto 960), rezerwy (Ma konto 965) lub zasobowy (Ma konto

800) i inwestycyjny (Ma konto 980), nie zaliczonym do kosztów odpisami na zakładowy fundusz socjalny (Ma konto 950) i mieszkaniowy (Ma konto 950) oraz — przy stosowaniu rozwiązania B przewidzianego w § 6 i 7 załącznika do uchwały — odpisami na fundusz udziału pracowników w zysku (Ma konto 950). Konto 870 obciąża się także narzutem na utrzymanie zjednoczenia, związku lub zrzeszenia (Ma konto 131 lub 240). Przy stosowaniu rozwiązania A konto 870 uznaje się za pokrycie z funduszu rezerwowego (Wn konto 965) i kredytu bankowego (Wn konto 840) części kosztów objętych funduszem wynagrodzeń, obciąża zaś różnicami między należnym (wyższym) a rzeczywistym (niższym) funduszem wynagrodzeń (Ma konto 840)

22 Konto 950 „Fundusze dla załogi” — w ewidencji szczegółowej wyodrębnia się zakładowy fundusz socjalny, zakładowy fundusz mieszkaniowy oraz fundusz udziału pracowników w zysku, na konto 950 przenosi się, w korespondencji z kontem 870, nie zaliczone do kosztów składniki wynagrodzeń, jak np. premie dla kierownictwa, dodatkowe odpisy na zakładowy fundusz socjalny i mieszkaniowy, odpis na fundusz nagród.

23 Konto 960 „Fundusz rozwoju” — uznaje się m.in. za odpisy amortyzacyjne zarachowane na kontach 400 i 860 oraz odpowiednią część zysku (dochodu) (Wn konto 870), konto 960 obciąża się wykorzystaniem funduszu rozwoju na finansowanie przyrostu środków obrotowych lub na finansowanie inwestycji (Ma konto 800 lub 980)

24 Konto 965 „Fundusz rezerwowy” — prowadzone przy stosowaniu rozwiązania A uznaje się za utworzenie funduszu (Wn konto 870), obciąża zaś m.in. wykorzystaniem funduszu na pokrycie niedoboru środków obrotowych (Ma konto 800) oraz pokryciem części funduszu wynagrodzeń (Ma konto 870).

25 Ewidencją pozabilansową obejmuje się

- obce środki (np. zapasy dzierżawione środki trwałe) znajdujące się w dyspozycji jednostki,
- należności warunkowe oraz środki trwałe w likwidacji,
- fundusz wynagrodzeń i jego wykorzystanie — w jednostkach stosujących rozwiązanie A.

Załącznik nr 2 do zarządzenia Ministra Finansów z dnia 1 lipca 1931 r. (poz 154)

WYKAZ UPROSZCZEN W EWIDENCJI KSIĘGOWEJ USPOŁECZNIONYCH JEDNOSTEK DROBNEJ WYTWÓRCZOŚCI

A. Odpisy amortyzacyjne.

Zarachowanie i rozliczenie odpisów amortyzacyjnych w okresie od stycznia do maja i od lipca do listopada następuje według planowanych kwot. Na dzień 30 czerwca oraz 31 grudnia powinno nastąpić doprowadzenie kwoty odpisów amortyzacyjnych do rzeczywistej wysokości. Odpisy amortyzacyjne za okresy półroczne powinny być ujęte w księgach w rzeczywistej wysokości.

B. Materiały i przedmioty nietrwale.

1 Ewidencję ilościowo-wartościową materiałów prowadzi się według stałych cen ewidencyjnych, ustalonych na poziomie cen zakupu, weryfikowanych corocznie (np. cen liczonych przez głównego dostawcę, przeciętnych)

2 Ewidencję przedmiotów nietrwiałych, objętych ze względu na potrzeby ochrony mienia w toku ich użytko-

wania ewidencją ilościowo-wartościową, prowadzi się na kontach 350 i 360 według ogólnych zasad. Jeżeli wydanie do użytkowania przedmiotów nietrwiałych następuje bezpośrednio po ich zakupie, wartości tych przedmiotów nie ujmuje się na koncie 310 „Materiały”. Wartością początkową przedmiotów nietrwiałych wydanych do użytkowania, z wyjątkiem nieruchomości specjalnych, obciąża się jednorazowo koszty w całości, pod datą wydania przedmiotów do eksploatacji. W razie jednorazowego wydania do użytkowania większej liczby przedmiotów nietrwiałych lub przedmiotów o wyższej cenie jednostkowej, dopuszcza się możliwość rozliczania ich zużycia w czasie nie dłuższym niż 3 lata, a w uzasadnionych wypadkach 5 lat, stosując konto 640 „Rozliczenia międzyokresowe” (Wn konto 410 — Ma konto 360 oraz Wn konto 640 — Ma konto 490)

3 Odchylenia od cen ewidencyjnych materiałów i ewentualnie przedmiotów nietrwiałych, ustalone pod da-

tą zakupu na koncie 300 „Rozliczenie zakupu”, przenosi się bieżąco na koszty (Wn konto 410 — Ma konto 300 lub odwrotnie).

Odchylenia te wpływają na koszt zużycia materiałów bezpośrednich (Wn konto 500 — Ma konto 490 lub odwrotnie). Na dzień 31 grudnia ustala się średni wskaźnik narzutu odchyłeń według wzoru:

$$\frac{\text{odchylenia powstałe w roku obliczeniowym}}{\text{zapas na koniec roku obliczeniowego}} \times 100$$

powiększony o zużycie materiałów w ciągu roku obliczeniowego wycenione według cen ewidencyjnych

Ustala się za pomocą tego wzoru kwotę odchyłeń przypadającą na stan końcowy materiałów. Jeżeli wskaźnik narzutu odchylenia jest wyższy aniżeli 1%, a kwota odchyłeń dotycząca stanu zapasów na dzień 31 grudnia przekracza 100.000 zł, to o odchylenia te koryguje się koszt własny sprzedaży produkcji i usług (konto 710) oraz wartość zapasów na koniec roku (konto 310). W pozostałych wypadkach przy wycenie zapasów nie uwzględnia się odchyłeń. Na początku roku następnego kwotę odchyłeń dotyczącą zapasu przenosi się w całości na konto 710 „Koszt własny sprzedaży produkcji i usług.”

C. Ewidencja i rozliczenie kosztów w zespole 5. „Koszty rozliczone”.

1. Ogół poniesionych kosztów działalności eksploatacyjnej gromadzi się na właściwych kontach zespołu 4 „Koszty do rozliczenia”. Część kosztów dotyczącą okresu sprawozdawczego przenosi się na konto 500 „Działalność podstawowa”, 510 „Koszty handlowe” lub 550 „Koszty ogólne” (Ma konto 490 lub 640). Prowizje central handlu zagranicznego oraz agentów zagranicznych od sprzedaży na eksport przenosi się wprost na konto 710 „Koszt własny sprzedaży produkcji i usług (Ma konto 490). Nie wyodrębnia się kosztów zakupu i pozostałych kosztów sprzedaży; obciążają one koszty ogólne.

2. Koszty bezpośrednie ujmuje się na koncie 500 według faz, zleceń lub w innych przekrojach, w sposób umożliwiający ich kontrolę, tak aby były spełnione warunki określone w przepisach w sprawie cen i ich aktualizacji, podatków i dotacji. Koszty ogólne gromadzone na koncie 550 dzieli się według miejsc powstawania kosztów, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami kontroli lub kalkulacji.

3. Inwentaryzację produkcji nie zakończonej przeprowadza się w każdym półroczu, nie wcześniej jednak niż na miesiąc przed zakończeniem półrocza lub roku. W wy-

padkach uzasadnionych nieznacznym rozmiarem i stałością stanów produkcji nie zakończonej oraz krótkim cyklem produkcyjnym można zrezygnować z wyceny produkcji nie zakończonej. Przy większych rozmiarach produkcji nie zakończonej lub wahaniach jej stanu można wycenić ją w wysokości kosztów użytych do produkcji materiałów bezpośrednich za pomocą norm zużycia i cen ewidencyjnych, bez uwzględniania odchyłeń. W innych miesiącach niż czerwiec i grudzień przyjmuje się, że stan produkcji nie zakończonej ustalony na dzień 30 czerwca lub 31 grudnia nie ulega zmianie.

4. Koszty ogólne przenosi się na konto 500 (Ma konto 550), a następnie różnicę między sumą stanu początkowego produkcji nie zakończonej i kosztów produkcji okresu a stanem końcowym produkcji nie zakończonej przenosi się z konta 500 na konto 580 „Rozliczenie działalności”. Zapisy te są dokonywane nie rzadziej niż po zakończeniu kwartału.

5. Konto 580 „Rozliczenie działalności” uznaje się, w korespondencji z kontem 600 lub 710, nie rzadziej niż raz na miesiąc wycenioną według cen ewidencyjnych wartość wytworzonej produkcji bez względu na jej rodzaj (materialna — przemysłowa, nieprzemysłowa, usługi niematerialne). Za ceny ewidencyjne wyrobów, robót i usług przyjmuje się ich ceny sprzedaży skorygowane o ewentualny podatek obrotowy (dotacje) i planowany zysk.

6. Odchylenia powstałe na koncie 580 przenosi się w całości, nie rzadziej niż na koniec kwartału, na konto 710 „Koszt własny sprzedaży produkcji i usług”.

7. Koszty handlowe przenosi się w całości, nie rzadziej niż na koniec kwartału, z konta 510 na konto 730 „Sprzedaż towarów handlowych”.

D. Produkty.

1. Ewidencję wyrobów gotowych prowadzi się według cen ewidencyjnych, o których mowa w lit. C ust. 5.

2. Na dzień 31 grudnia wycenia się wyroby gotowe:

- 1) planowo rentowne — według cen ewidencyjnych lub — w razie ich korygowania o odchylenia — nie wyżej niż według ceny sprzedaży pomniejszonej o podatek obrotowy,
- 2) planowo deficytowe — według ceny sprzedaży powiększonej o należną dotację.

3. Tok postępowania na dzień 31 grudnia z odchyleniami dotyczącymi wyrobów gotowych jest taki sam jak z odchyleniami od cen ewidencyjnych materiałów (lit. B ust. 3).